

مترجم بودن

عظیم جابری

www.ketab.ir

نشر درون | مجموعه ی پرسان

بشر درون

eddroun@yahoo.com

Instagram.com/darouneditions

www.ketab.ir

مترجم بودن

عظیم جابری (- ۱۳۶۳)

صفحه آرا: یاسمین حشدری

چاپ اول: تابستان ۱۴۰۰

تیراژ: ۲۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: خانه‌ی چاپ کتاب

قیمت: ۳۳ هزار تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۸۰۹۶-۰۰۰

رده‌بندی کنگره: PIR ۲۸۹۴ رده‌بندی دیویی: ۸۴۰/۰۳

مشخصات ظاهری: ۹۰ صفحه شماره‌ی کتاب‌شناسی ملی: ۷۵۷۳۹۶۲

فهرست

۷	مقدمه.....
۱۱	شروع.....
۲۷	نکات فنی.....
۷۷	نکات پراکنده.....
۸۷	مؤخره.....

www.ketab.ir

مقدمه

این اثر، کتابی در باب اصول و فن ترجمه نیست. این کتاب اثری در باب نقد ترجمه نیست. هدف از نگارش آن به اشتراک گذاشتن خاطرات سیزده سال ترجمه کردن است، سیوده سال کار پیوسته، به طور متوسط روزی ده ساعت کار خالص. نمی دانم این یادداشت ها دقیقاً ممکن است در چه مقوله ای بگنجد؛ شاید گاهی اصول و فن ترجمه باشد، شاید گاهی به نقد ترجمه نزدیک شود، شاید هم گاهی صرفاً نوعی خاطره نویسی باشد.

از پائیز ۱۳۸۷، زمانی که دانشجوی سال سوم لیسانس در رشته ای مترجمی زبان فرانسوی بودم، به طور پاره وقت ترجمه ای اولین کتاب ام، دفتر خاطرات آندری تارکوفسکی، را آغاز کردم. تا چند سال مشکلات زیادی با ساختار زبان فرانسوی داشتم. برای ساختار شکنی فرم متن فرانسوی و تبدیل کردن آن به فرم فارسی لازم بود فکر کنم و به دنبال راه حل هایی باشم. از همان ابتدا تمام این مشکلات را همراه با راه حلی که برای برطرف کردن شان پیدا کرده بودم، در دفترچه ای می نوشتم. چند سالی می شود که دیگر در این دفترچه چیزی ننوشته ام و این شاید بدین معناست که ساختارهای دردسر آفرین فرانسوی تاحدی به پایان رسیده و دست کم برای

تکراری‌ترین هاشان راه‌حلی یافته‌ام. آشنایی با این ساختارهای پریسامد و شیوه‌ی فارسی کردن آن‌ها مطمئناً می‌تواند برای هر مترجمی، به‌ویژه مترجمان زبان فرانسوی، سودمند باشد.

در گذشته، دیگر مترجمان عزیز نیز کتاب‌های تقریباً مشابهی نوشته‌اند و سعی کرده‌اند به نوبه‌ی خود گره‌ای از کار ترجمه بکشایند. اما از آن جایی که تمام این آثار جنبه‌هایی شخصی دارد، هر کدام می‌تواند به مشکلات متفاوتی از کار ترجمه بپردازد. چیزی که راجع به این اثر مسلم است این که قرار نیست در آن «مته به خشخاش» کتاب‌های دیگر بگذاریم و صرفاً عیب و ایراد ترجمه‌ی دیگران را بگیریم و ترجمه‌ی پیشنهادی خودمان را ارائه کنیم. این کار بی‌فایده‌ترین شیوه‌ای است که برای کمک کردن به ترجمه و مترجمان وجود دارد و از قصاص ایران محبوب‌ترین روش است!

من در این کتاب صرفاً قصد دارم احساس‌ها و تجربیاتی را به اشتراک بگذارم؛ باشد که این کار کمکی برای دیگر همکاران جوان‌ام باشد و شاید خوانندگان نیز از خواندن برخی مشکلات پشت‌پرده‌ی این حرفه به دشواری‌های آن بیشتر پی ببرند. اگر مثال‌هایی از ترجمه‌ی دیگر کتاب‌ها به‌عنوان نمونه‌ی بد می‌آورم، فقط بدین خاطر است که مسأله را با مثال بهتر توضیح دهم، نه این که قصد تخریب مترجم موردنظر را داشته باشم. ترجمه کنشی است انسانی و هر انسانی ممکن الخطاست، اول از همه خود من. عواملی فراتر از چیزی که معمولاً تصور می‌شود می‌تواند به ترجمه آسیب بزند: یک بی‌دقتی ساده، تماسی تلفنی حین کار، عجله به خرج دادن در اثر خستگی، خطای دید... همین سهل‌انگاری‌های ساده ممکن است گاهی عواقب سنگینی در پی داشته باشد.

تمام مترجمان عزیزی که نمونه‌ای از کارشان در این اثر نقل شده اساتید

بنده هستند و هدف از مثال زدن ترجمه‌شان به عنوان نمونه‌ای که مشکل دارد به هیچ وجه به معنای کوچک کردن این عزیزان یا نقد کردن‌شان به معنای منفی کلمه نیست. برخی از این اساتید به قدری بزرگ‌اند که نه نیازی به تعریف و تمجید امثال من دارند، نه خرده‌گیری از کارشان لطمه‌ای به وجهه‌ی ایشان خواهد زد. اتفاقاً در انتخاب مثال‌ها سعی کرده‌ام از کارهای بزرگان و پیشکسوتان عرصه‌ی ترجمه اقتباس کنم تا نشان دهم تا چه اندازه این کار خطیر است و حتی زبان‌دان‌های بزرگ هم گاهی ممکن است بلغزند. شکی ندارم که اگر ترجمه‌های خودم نیز مورد بررسی دقیق قرار گیرد بسیاری از ایراداتی که در این اثر سعی بر توضیح دادن‌شان دارم، در آن‌ها رؤیت خواهد شد!

عظیم جابری
پائیز ۱۳۹۹

www.ketab.ir